

Программаличи баянти.

Гъарил адамла гъамрулизиб сунела миллатла мезла къадри сегъуна сабил лебтасалра гъачихъси саби. Илдала кумекличил сари адамтала сари-ургарти бархбасуни кадилзахъути, бяркъ ва багъудлуми кайсути, культураличи бегъбирути.

Мезла кумекличил сари чеалкӀути наслубани бегӀтала гъадатуни гӀерисути. «Гъайли саби дунъя бузахъуси» ибси халкъла айтуличибра якъинни саби жамигъятла гъамрулизиб мезла къадри.

Миллатла мезлис «нешла мез» ирули бирар. Нешла мезличил сай дурхӀя бегӀ гъалав гъайикӀес вехӀирхъуси; илдачил сари виштӀаси дурхӀяла бекӀлизир цаибти пикруми алкӀути; илдала кумекличил саби гъамрула халаси гъунилис бехӀбихъуд кабирхъуси.

«Нешла мез» вегӀла миллатла бегӀлара къадричебси лишаннизи халдирути сари. Гъарил адамла миллат белгибирнила бекӀлибиубси лишанра миллатла мез ункъли далнилизиб саби.

Сунела миллатла мез ункъли дални гъарил адамла культурала чараагарси чебла саби. БегӀтала чараагарси чеблализи халбируси саби чула дурхӀнази нешла мез дагъахъни. Школала ва учительтала бекӀлидиубти мурадуназибадра ца саби нешла мез далахънила хӀянчи даимбарни. Илбагъандан саби школализиб нешла мез руркъахъниличи халаси пикри бяхӀчиусира.

Дарган мез даргала халкъла мез сари, чулара Дагъиста ва Кавказла гъахӀцад цархӀилти мезаначил тухумдеш лерти.

Дарганти саби-ургаб гъайбикӀухӀели, радиолизир, театрлизир, газетаби-журналтазир, жузазир дузахъу даргала литературный мез. Илди, цабехӀла цабехли пикруми иргъесли, ирнила ва лукӀнила белгити низам-къяйдаличи далдикахъибти сари. Хъулчилизи ахъушала лугъат касили, цархӀилти лугъатунала цацадехӀ дугъбачил давлачердиахъубти литературный мезличил саби школабазиб даргала уршби-рурсби белкӀ-белчӀличи бурсибирути.

Ишди программабала мурадра школабала 5-11 ибти классуназир даргала литературный мез дучлахънила шайчирти тӀалабуни белгидарни ва илди мезличил дурхӀни азадли гъайбикӀлахъес ва лукӀлахъес бурсибарни саби.

Дарган мезла хӀекълизирти гъахӀцад багъудлуми бучӀантани бехӀбихъудла классуназирадал кайсути сари. Чедирти 5-11 классуназир кайсути багъудлуми гъалар касибтачи челушутти сари, гъатӀира дягӀудикӀлахъули, тӀинтӀдикӀлахъули, мурхъдикӀлахъули.

Дарган мезла лерилра-сера дусрачир учительла пикрила дайлар диэс гъагӀнити хӀябал бяхӀчибиз, чулара ахирласи мурад ца сабси.

Цаибил бяхӀчибиз саби дурхӀни дарган мезла дугъбала хазналичил имцӀали тӀинтӀли тянишбарни, дугъби дузахъни, илхӀелира лугъатуназирад ва цархӀилти мезаназирад гӀерасибтира пикрилизи кайсули.

КӀиибил бяхӀчибиз саби декӀар-декӀар гъайла бутӀнала грамматикалати формабачила баянти тӀинтӀдикӀлахъни, илди формаби ирнила ва белкӀла гъайлизир дархъли дузахъес дурхӀни бурсибарни. Ил шайчибси хӀянчира, гъалабси къяйда, къяббердни агарли бузахъес гъагӀниса саби, гъалар дечӀунти тикрардирули.

Илгъуна бяхӀчибизличил хӀянчи дурабуркӀули, дурхӀни бурсибарес гъагӀнибиркур дугъбазир гъар журала морфемаби дургахъес, илди девла чидил бутӀализир дирутил белгибирахъес, дугъби морфемабачи делхъахъес ва, декӀар-декӀарти морфемаби цаладяхъили, сагати дугъби алкӀлахъес.

ХӀябъибил бяхӀчибиз саби, ирнила ва белкӀла гъайличил чула пикри бархъли, гъаб-гӀергъили каргъахъес бучӀантазир бурсидешуни адикъни. Дарган мез дучлахънила шайчиб дурхӀначил дурабуркӀуси хӀянчила замана ил мурад сархӀни ахирласи тӀалаб саби. Амма кӀелра гъаларти бяхӀчибиз пайдалахӀедарили, мез дагъес вирус ахӀен, гъянжи-къаркъа кадирхънили белгиси низам хъулчили хӀебуцили, юрт белшес хӀейруливан.